

l'arrel *ʃkl* en forma II 'figurar, coincidir, trenar, ser dubtós' («convenit» *RMa* 318, 126; Belot, 383b7): potser 'font dels rajos' < 'font de les trenes?'; recordem del gran poema de J. Seb. Pons: «les cabres salvatges / alçant el front banyut, / al peu de la Portella on tenen pasturatges / i fonts de trenes d'or, / lluny de la servitud».

ANTIST

Poble del Flamicell.

PRON. MOD. *Antíst* a la Pobleta de Bellveí, 1920, a Oveix (xxxvii, 138.13) i en altres pobles del Flamicell (1957-59).

DOC. ANT. En tot cas ens consta que ja existia amb tal nom l'any 1281 (CCandi, *Mi. Hi. Cat.* II, 44, si bé no ens dóna el text del doc., ni puc assegurar que, com crec, hi figurí exactament amb la mateixa terminació); «Loch d'Antist» 1359 (*CoDoACA* XII, 75). Indirectament poden valer com dades històriques del NL pirinenc les d'un NP, que devia ser d'un llinatge d'allà, per més que sigui en docs. de Val.; a. 1263: «donació a Arnau de Antist de la casa reial, de terres a l'alq. Oto, te. de Corbera» a. 1263 (MtzFdo., *Doc. Val.* ACA I, 503) (suposo = Otos, encara que sigui a la V. d'Albaida). Mal llegit segurament *c* per *t*, en un altre doc. de 1273, on un Guillem de Antisco és nomenat *exea* en el territori «ultra el Xúquer» (ibid. I, 1484). Vicent Just Antist dominicà, autor d'un Tractat de la Imm. Concepció, a. 1595 (JMBover, *Bi. Escr. Bal.* II, 6599). Arnau dentist, batlle de Xàtiva a. 1315 (*CoDoACA* XII, 276).

ETIM. La qualificació que vaig donar-ne de pre-romà en *E. T. C.* 145, 222, es basava sobretot en la característica terminació *-ist*, que forma sèrie amb *-est*, *-ost*, *-ust*, i llurs nombrosos casos toponomàstics dels Pirineus aplegats en el meu treball de *Btr. z. Nfg.* VIII, 204-209, i *DECat* VI, 309b5-10. Si ens fixem en *Bastianist* (Cadí) i la seva arrel clarament basca (bc. *baztan*), que sembla un cas més de l'alternança fonètica (gens rara en basc) entre *-izte* i el més freqüent *-itze*; i el definiríem més estrictament com bascoide, conclusió més reforçada si admetíem com en *E. T. C.* I, 141n., que aquí tenim *anti* adj. 'gran' que seria la forma basca antiga de l'adj. *andi* 'gran' (com n'he donat indicis en *E. T. C.* I, 11n.: *Orante*, *Benante*, *Urzante* etc.). En el mateix sentit podria apuntar la repetició del nom en el gc. *Antist* del distr. de Bagneres de Bigorra.

Potser no s'hi oposen necessàriament algunes dades antroponímiques que tenim, ja dels temps romans. En particular el NP *Antistius* (Schulze), del qual sembla derivar *Antichan*, poble de la Barossa i «domaine» en el Gers (Polge, *Rev. Intern. Onom.* XVII, 37); també alt-arag. *Anzánigo* (ANTISTĪ-); en fi *Antistiana*, nom d'una mansió en la via romana Tàrraco-Bàrcino (en el Penedès, segons P. Giró, 1.ª *Assemblea Com. Penedès-Osona*, 117), cap als Monjos. Car, en rigor, tots aquests noms podrien ser aborígens romanitzats.

Però ja és ben segur que no era indígena hispànic

Antistius Vetus, puix que era pretor de la Hispània Ulterior, càrrec que mai haurien confiat a un natural, i Cèsar el duqué com a qüestor en la marxa contra els pompeians (*Bellum Hisp.* 42.1; Plutarc, *Καῖσαρ* v, 6).

En realitat podem creure que es tracta d'un derivat normal del ll. *antī-stes* 'cap, capitos'. És sabut que a la baixa època aquest mot llatí s'usà per a jerarquies eclesiàstiques (com el 'bisbe'). Segons Cortés López, Sampere Miquel i Jn. Segura (*Veu del Monts.* 1893, 26), a l'*Antistiana* li venia el nom de pertànyer al bisbe o *antistes* paleo-cristià; creuen que era a La Bisbal del Penedès, nom que hauria reproduït la denominació antiga. Ben mirat cal rectificar la hipòtesi pre-romana. Tots aquests NLL deuen venir del romà ANTISTĪUS. El nostre probablement de VILLA ANTĪSTĪ en genitiu. I amb metafonia de la ĩ.

ANTIUS

Barriada prop de Catllús, entre Manresa i Súria (crec gens relacionable amb l'anterior). Avui sobretot lloc d'una colònia fabril a la vora del riu Cardener.

PRON. MOD. *antiús* a Santpedor i a Camps de Fonollosa (1920).

DOC. ANT. «*dominicatura de Antidz*» any 1196 (*Cart. St. Cugat* III, 340).

ETIM. Com que en ll. vg. es generalitzà ANTĪCUS (i fins en fem. ANTĪCA) en lloc d'*antiquus*, *-iqua*; pot sortir del abl. o loc. plural ANTĪCĪS 'en els llocs antics', en un sentit com el bal. *antigors*, *-igons* (*DECat* I, 328); cf. altres tals locatius: com en *Postius* < POSTĪCĪS 'portelles'; Anglès ECLESIS; Sils SILVĪS; Banyuls BALNEOLĪS; etc.

ANTONA

Castell antic, prop d'Artesa de Segre. Ponç de Ribelles sotmet al rei, si no s'hi oposa el seu senyor l'Abat d'Ager, els castells de Ribelles, *Antona*. Rialb, que posseïx junt amb Montçonis i algun altre, a. 1281; era en te. de Foradada: «(o Baldomar?) lo castell d'*Antona*» a. 1295-99 (CCandi, *Mi. Hi. Cat.* II, 56, 158). Segurament pre-romà, potser del mateix origen cèltic que el nom de *Tona* (Plana de Vic); car també fóra possible trobar explicació cèltica de l'anteposat AN-Diríem que n'és compost el poble aragonès de *Tierrantona* (te. Morillo de Liena, prop de l'Éspera), que ja trobo documentat (*Terrant-*) en l'any 1092. Sobretot per a *Antona* es podria suposar ANDI- 'gran' (la gran bóta, o bony, o pellissa, o coberta). O bé AMBI- 'entorn de'.

Anrilles, pda. de CastPna. (BSCC XVI, 235), sembla de *Trilles* (*DECat* VIII, 740) amb *En-* locatiu aglutinat *Antrinyac* ross., V. *Trinyac Anuür*, V. *Anaur Anvenc*, V. *Avenc Anviure*, V. *Biure Riu Anxero*, *Anxina*, *Anxinals*, V. *Alzeda*

ANYA

Poble del Segre mitjà, a la dreta del riu, enfront d'Artesa de Segre.

PRON. MOD. *ánya* o *ánye* (segons el detall de la fo-